

**PROGRAM RADA
ISPITNOG CENTRA
ZA 2022. GODINU**

SADRŽAJ

1. AKTIVNOSTI ISPITNOG CENTRA U 2022. GODINI	4
2. MATURSKI I STRUČNI ISPIT 2021/22. GODINE	4
2.1 Priprema za realizaciju maturalnog i stručnog ispita 2021/2022.....	4
2.2 Analiza rezultata	10
3. EKSTERNA PROVJERA ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE	10
4. NACIONALNO TESTIRANJE	11
5. DRŽAVNO TAKMIČENJE ZNANJA 2022	11
6. PRIPREMA ZA REALIZACIJU GLAVNOG TESTIRANJA PISA 2022	13
7. TIMSS ISTRAŽIVANJE	14
8. PIRLS ISTRAŽIVANJE	16
9. NACIONALNE STRUČNE KVALIFIKACIJE	17
10. PROVJERA ZNANJA CRNOGORSKOG JEZIKA ZA PRIJEM U CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO	17
11. OSTALE AKTIVNOSTI	18

Na osnovu Odluke („Službeni list RCG“ br. 68/05), Ispitni centar je osnovan kao javna ustanova za obavljanje eksterne provjere postignutih standarda znanja i vještina učenika, odnosno polaznika.

Pored poslova propisanih zakonom, Ispitni centar obavlja i sljedeće poslove:

- Priprema i utvrđuje metodologiju za sprovođenje eksterne provjere znanja učenika, odnosno polaznika, u skladu sa zakonom,
- Izrađuje i formira bazu testova i drugih ispitnih materijala,
- Priprema i izvodi pilot testiranje,
- Izrađuje i štampa ispitne materijale, brošure, uputstva i dr.,
- Vodi odgovarajuće evidencije koje se odnose na eksternu provjeru znanja,
- Analizira, obrađuje i objavljuje rezultate eksterne provjere znanja,
- Organizuje savjetodavni rad sa školama u cilju pružanja stručne pomoći za kvalitetnije sprovođenje eksterne provjere znanja,
- Organizuje seminare, savjetovanja, predavanja i dr. koji su od značaja za sprovođenje i unapređenje eksterne provjere znanja,
- Priprema i organizuje regionalna i republička takmičenja učenika osnovnih i srednjih škola,
- Aktivno učestvuje i sprovodi projekte čiji je cilj međunarodna uporedivost obrazovnih sistema,

Radi uspješnog obavljanja djelatnosti Ispitni centar sačinjava više sektora:

1. Sektor za razvoj i sprovođenje ispita;
2. Informatičko-računarski sektor;
3. Sektor za štampanje i logistiku;
4. Opšti sektor.

1. AKTIVNOSTI ISPITNOG CENTRA U 2022. GODINI

Programom rada Ispitnog centra za 2022. godinu planirane su sljedeće aktivnosti:

- priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita,
- priprema i realizacija eksterne provjere znanja učenika na kraju III ciklusa osnovne škole,
- priprema i realizacija nacionalnog testiranja 2022,
- priprema i realizacija Državnog takmičenja znanja,
- priprema za realizaciju glavnog testiranja PISA 2022,
- TIMSS istraživanje,
- PIRLS istraživanje,
- nacionalne stručne kvalifikacije,
- provjera znanja crnogorskog jezika za prijem u crnogorsko državljanstvo.

2. MATURSKI I STRUČNI ISPIT 2021/2022. GODINE

2.1 Priprema za realizaciju maturalnog i stručnog ispita 2021/2022.

Maturalni/stručni ispit u skladu sa Izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji („Službeni list CG“ br. 47/17) i u skladu sa Izmjenama i dopunama zakona o stručnom obrazovanju („Službeni list CG“ br. 47/17) organizuje se počev od školske 2020/2021. godine. U toku školske 2019/2020. godine Ispitni centar je na osnovu validnih obrazovnih programa uradio ispitne kataloge za polaganje pojedinih predmeta na maturalnom/stručnom ispitu. Pripremljeni ispitni katalogi su odobreni od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje i time postali dostupni za generaciju kandidata na koju se odnose, na generaciju upisanu 2017/2018. godine.

U školskoj 2021/2022. godini maturalni ispit za opštu gimnaziju i stručni ispit u četvorogodišnjim srednjim stručnim školama se sastoji od dva obavezna predmeta i jednog predmeta po izboru učenika, odnosno stručne teorije za učenike četvorogodišnje stručne škole u kojima je urađena modularizacija programa:

- Ispita iz Crnogorskog ili maternjeg jezika i književnosti /Albanskog jezika i književnosti;
- ispita iz matematike ili prvog stranog jezika.
- U odjeljenjima u kojima se organizuje program matematičke gimnazije obavezni nastavni predmeti su:
 - Crnogorski ili maternji jezik i književnost,
 - analiza sa algebrom.
- U odjeljenjima u kojima se realizuje program filološke gimnazije, obavezni nastavni predmeti su:
 - Crnogorski ili maternji jezik i književnost;
 - prvi strani jezik.
- Obavezni predmeti maturalnog, odnosno opšteobrazovni predmeti stručnog ispita polažu se u organizaciji Ispitnog centra.

- Sve obavezne predmete, izuzev Crnogorskog ili maternjeg jezika i književnosti, učenik može da polaže na osnovnom ili višem nivou, u skladu sa ispitnim katalogom.
- Nastavni predmet po izboru učenika u gimnazijama, odnosno stručne teorije, predmeta u stručnim školama, se polaže pisano, u skladu sa ispitnim katalogom odgovarajućeg obrazovnog programa.
- U skladu sa izmjenama koncepta stručnog ispita koji se primjenjuje od školske 2020/2021. godine Ispitni centar je tokom školske 2018/2019. godine uradio ogledni test (dostupni na sajtu Ispitnog sajta) ispita *stručna teorija* za 7 modularizovanih obrazovnih programa. U pitanju su obrazovni programi: *Elektrotehničar energetika, Ekonomski tehničar, Pravno-administrativni tehničar, Arhitektonski tehničar, Restorater, Tehničar mehatronike, Tehničar modnog dizajna*. CSO je predložio saradnike iz škola koji su radili na navedenim modularizovanim programima i time bili najadekvatniji saradnici u ovom poslu. Takođe, kao prelazno rješenje, urađeni su ispitni listići za dva predmeta *OP Grafički tehničar (Tehnologija pripreme za štampu i Tehnologija štampe)*. Ovaj OP se u međuvremenu pojavio kao novi, nepotpuno modularizovan (samo u školi JU SSŠ „Spasoje Raspopović“).
- Narednih godina planira se parcijalno uvođenje modularizovanih programa (najprije devet, potom osam). Za obrazovne programe, koji nisu modularizovani ispit će se realizovati, kao do sada, uz korišćenje postojećih ispitnih listića, u skladu sa važećim *Pravilnikom o načinu i postupku polaganja stručnog ispita za učenike koji nastavljaju obrazovanje* („Službeni list CG“ br. 43/2019).
- Testove za treći predmet pripremaju predmetne komisije (čije članove bira Državna matura komisija na predlog Ispitnog centra) u skladu sa navedenim zakonom.
- Ispitni centar dostavlja zapakovan materijal sa testovima direktoru gimnazije/stručne škole, koji ih predaje predsjednicima komisija za ocjenjivanje 30 minuta prije početka ispita.
- Na osnovu člana 84 stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju („Službeni list CG“ br.47/17), Ministarstvo prosvjete donijelo je Pravilnik o načinu i postupku polaganja stručnog ispita za učenike koji ne nastavljaju obrazovanje.
Učenik koji ne nastavlja obrazovanje polaže stručni ispit u organizaciji stručne škole na način i po postupku propisanim ovim Pravilnikom.

U cilju priprema eksternog ispita obavljaju se opsežne pripreme koje obuhvataju i komunikaciju sa školama.

Školskim kalendarom za 2021/2022. godinu koji je donijelo Ministarstvo prosvjete određeni su termini za polaganje matorskog i stručnog ispita u junskom roku.

U kalendaru se navodi da će se matorski i stručni ispit održati po sljedećem rasporedu:

- Ispit iz Crnogorskog ili maternjeg jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti: 9. aprila 2022. godine,
- Ispit iz stranog jezika: 14. maja 2022. godine,
- Ispit iz Matematike: 19. maja 2022. godine,
- Predmeta od značaja /stručna teorija: 8. juna 2022. godine.

Ispitni centar će uraditi raspored aktivnosti za junski i avgustovski ispitni rok 2021/22 godine.

Izdavanje diploma o položenom maturskom i stručnom ispitu obaviće se najkasnije do 20. juna 2022. godine.

Od avgustovskog ispitnog roka školske 2017/2018. godine uveden je novi način prijavljivanja učenika za maturski i stručni ispit putem MEIS-a (Informacioni sistem obrazovanja Crne Gore). Školski koordinatori su imali odgovarajuće obuke, tako da je prijavljivanje proteklo bez značajnijih problema.

I ove školske godine prijavljivanje učenika će se vršiti putem MEIS-a.

Testovi će biti prevedeni na albanski jezik. Uradiće se dizajn, odnosno vizuelni identitet testova.

➤ **Prilagođavanje obrazovne tehnologije za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama**

Učenici s posebnim obrazovnim potrebama, koji su usvojili sadržaje propisane programom, nijesu uvijek u mogućnosti da na uobičajen način (test) pokažu svoja postignuća, stoga Ispitni centar vrši prilagođavanje ispitne tehnologije kao i uslova i procedura za polaganje. Prilagođavanjem ispitne tehnologije, koja neće ugroziti valjanost i objektivnost ispita, nastoje se ukloniti prepreke da bi učenik mogao pokazati svoje stečeno znanje). Prilagođena ispitna tehnologija treba da bude omogućena učenicima koji tokom cjelokupnog školovanja ili dužeg razdoblja imaju posebne obrazovne potrebe i onima kod kojih je do promjena u zdravstvenom stanju, koje uslovljavaju prilagođavanja u polaganju ispita, došlo u skorije vrijeme a o tome imaju potrebnu medicinsku dokumentaciju.

Prilagođavanje ispitne tehnologije uključuje: pristupačnost prostora za sprovođenje ispita uz posebna pomagala, posebnu/prilagođenu opremu, prilagođeni ispitni materijal, izuzeće od dijela ispita koji učenik zbog vrste i stepena teškoće u razvoju ne može polagati uz pomoć ličnog pomagača (npr. slušanje za djecu sa oštećenjem sluha), produženo vrijeme za polaganje ispita...

Prilagođavanja ispitne tehnologije zavise od vrste ispita i vrste i stepena teškoće u razvoju ili mentalnom zdravlju učenika. Za svaki ispit i svakog učenika će se napraviti individualna lista prilagođavanja ispitne tehnologije. Potrebno je takođe provjeriti zna li učenik koristiti posebnu opremu koja je predložena. Potrebno je takođe provjeriti sposobnost učenika da koristi opremu prilagođenu teškoći u razvoju.

➤ **Saradnja sa školama**

Aktivnosti Ispitnog centra zasnivaju se na neprekidnoj saradnji sa školama. Uloga svih zaposlenih u školi je važna u različitim segmentima realizacije ispita, pa je Ispitni centar uradio uputstva.

Uloga **direktora** škole definisana je na sastancima s direktorima srednjih škola, a nalazi se u Uputstvima za realizaciju maturskog i stručnog ispita.

Kao što su pokazala probna testiranja, veliki dio obaveza i odgovornosti u školi imaju **školski koordinatori**, koji su obučeni tako da pružaju sve informacije i test-administratorima i ostalim zaposlenim u svojoj školi i time čitav proces učine kvalitetnijim.

Obuke za novouključene test-administratore održaće školski koordinatori koji su ranije prošli obuku u Ispitnom centru.

Kontinuirana razmjena informacija bila je Ispitnom centru smjernica za podizanje kvaliteta pripreme i realizacije ispita i olakšavanje rada svih koji su uključeni u te procese.

Realizaciju ispita u učionicama koje su posebno prilagođene za maturski i stručni ispit, omogućava učešće **test-administratora** koje predlažu škole, a Ispitni centar odobrava njihovo učešće.

U toku polaganja matorskog i stručnog ispita u svakoj ispitnoj prostoriji dežuraće test-administrator. Uloga test-administratora definisana je u Uputstvima za test-administratore i obuhvata saradnju s Ispitnim centrom i školskim koordinatorom.

➤ **Priprema test-materijala**

Testove za maturski i stručni ispit pripremaju predmetne komisije koje obrazuje Državna komisija za maturski i stručni ispit na predlog Ispitnog centra.

Za učenike koji pohađaju nastavu na albanskom jeziku prevodi se sav pripremljeni test-materijal.

➤ **Izbor ocjenjivača**

Izbor ocjenjivača vrše predmetne komisije u skladu sa važećim Pravilnikom.

➤ **Ocjenjivanje testova**

Ocjenjivanje će se sprovesti po unaprijed definisanim procedurama da bi se obezbijedila objektivnost, transparentnost i pouzdanost.

Test koji dobija ocjenjivač na naslovnoj strani ima samo šifru učenika bez podataka o kandidatu i školi. Svaki test ocjenjuju po dva ocjenjivača, nezavisno jedan od drugoga. Ocjenjivačima nije dozvoljeno da bilo šta pišu po testu, već bodove po zadacima/zahtjevima unose u list za ocjenjivače, koji je pripremljen u skladu sa strukturom svakog testa posebno.

Treće ocjenjivanje se radi kada razlike među ocjenjivačima utiču na konačnu ocjenu.

Broj ocjenjivača za sve ispite u junskom roku je oko 100.

Po istoj proceduri organizuje se ocjenjivanje i u avgustovskom roku. Pošto je za ovaj ispitni rok prijavljeno manje kandidata, angažuje se manji broj ocjenjivača.

➤ Prigovor na ocjenu

Nakon završenih ispita, poštujući kalendar ispita, kandidati će imati mogućnost uvida u test, dan nakon objave rezultata ispita, poslije čega, tog istog dana, mogu da ulože prigovor na ocjenu iz obaveznih predmeta, preko škole. Rješavanje prigovora će biti povjereno odgovarajućoj komisiji, koju formira Državna komisija i koja u roku od tri dana od dana dostavljanja prigovora donosi odluku i dostavlja je školi, koja obavještava kandidata. Odluka komisije je konačna.

Ukoliko kandidat nije zadovoljan ocjenom na ispitu iz predmeta od značaja/stručne teorije može u roku od 24 sata od objavljivanja rezultata, u pisanom obliku, uložiti prigovor školi sa naznakom *Komisiji za prigovor*, koja dalje odlučuje o opravdanosti prigovora.

Pravilnik o načinu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita u gimnaziji („Službeni list CG“ br. 34 od 29. maja 2009, 19/10, 81/10, 60/11, 65/12, 50/13, 43/19).

Struktura testa iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i Albanskog jezika i književnosti školske 2021/2022. godine

Struktura testa iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i Albanskog jezika i književnosti usklađena je s Ispitnim katalogom. Test se sastoji od 25 zadataka/pitanja. Prva 23 zadatka odnose se na čitanje i razumijevanje neumjetničkog teksta, i na jezik i književnost. Oblast *pisanje* provjerava se preko 24. i 25. zadatka. Ispit traje 180 minuta, a test se radi bez pauze.

Preko zadataka/pitanja iz jezika i književnosti učenik treba da pokaže da:

- razumije sadržaj i namjenu neumjetničkog teksta/sadržaj i značenja umjetničkog teksta,
- poznaje i koristi književnoistorijske i književnoteorijske termine,
- umije da analizira tekst (odlomak ili rečenicu).

Pisanjem eseja i funkcionalnog teksta učenik treba da pokaže da:

- razumije temu,
- zna da na osnovu datih uputstava napiše povezan i jasan sastav,
- objasni svoje doživljaje/argumentuje svoje tvrdnje,
- primjenjuje gramatička i pravopisna pravila.

Struktura testa iz matematike 2021/2022. godine

Prema novom konceptu maturalnog i stručnog ispita učenici imaju mogućnost da izaberu koji nivo žele da polažu, osnovni ili viši.

Slijedi pregled strukture ispita oba nivoa.

Matematika (osnovni i viši nivo)

Vrijeme trajanja ispita na osnovnom nivou je 120 minuta, a na višem nivou 150 minuta.

U prvom dijelu testa su dati zadaci višestrukog izbora.

Drugi dio testa je sastavljen od zadataka otvorenog tipa.

Test osnovnog nivoa se sastoji od 8 zadataka višestrukog izbora i 12 zadataka otvorenog tipa.

Test višeg nivoa se sastoji od 10 zadataka višestrukog izbora i 16 zadataka otvorenog tipa.

Učenici koji izaberu da polažu ispit na višem nivou će pored zadataka iz testa za osnovni nivo rješavati i dodatnih šest zadataka. Dodatni zadaci odgovaraju ispitnim ciljevima za viši nivo i/ili zahtijevaju dublje razumijevanje sadržaja koji je zajednički za oba nivoa.

Analiza sa algebrom (osnovni i više nivo)

Struktura ispita

Osnovni nivo

Ispit traje 150 minuta. Učenici rješavaju test koji čini 15 zadataka.

Od datih 15 zadataka, prvih pet su zadaci višestrukog izbora, dok su preostali zadaci otvorenog tipa.

Viši nivo

Ispit traje 180 minuta. Učenici rješavaju test sastavljen od 15 zadataka otvorenog tipa.

Prvi dio testa čini deset zadataka zajedničkih sa testom na osnovnom nivou. Rješavanje preostalih pet zadataka zahtijeva dublje razumijevanje ishoda ovog predmeta.

Struktura testa iz stranog jezika 2021/2022. godine

Od školske 2020/2021 učenici I strani jezik polažu na osnovnom i višem nivou.

Engleski jezik se u crnogorskom sistemu obrazovanja izučava i kao I strani jezik, dok se Ruski i Njemački jezik izučavaju i kao I i kao II strani jezik.

Urađeni su ispitni katalozi za Engleski, Ruski i Njemački jezik kao I strani jezik koji učenik ima mogućnost da polaže na osnovnom ili višem nivou. Testom su predviđene četiri oblasti koje će se ispitivati (razumijevanje odslušanog teksta, razumijevanje pročitanoog teksta, upotreba jezika i pisanje). Svaka oblast ima 25% udjela u testu.

Kao predmete od značaja učenici u Crnoj Gori od školske 2020/2021 mogu birati II strani jezik, kao i Latinski jezik. Tako će učenici moći da polažu Ruski, Francuski, Italijanski i Njemački kao drugi strani jezik. Za sve pomenute jezike urađeni su ispitni katalozi u kojima je data struktura testa, sa obalastima koje se testiraju, vrstom zadataka i udjelom u testu svake od navedenih oblasti.

Predmet od značaja / Predmet strucne teorije

Struktura testa za predmete od značaja je data u Ispitnom katalogu za određeni predmet.

Predmetna komisija predlaže glavne ocjenjivače u skladu sa važećim Pravilnikom.

U školskoj 2021/2022. godini ucenici polazu 16 predmeta stručne teorije, 7 od školske 2020/2021. godine i 9 od školske 2021/2022. godine.

Predmeti stručne teorije za školsku 2021/2022. godinu

- ✓ *Elektrotehničar energetika,*
- ✓ *Ekonomski tehničar,*
- ✓ *Pravno-administrativni tehničar,*
- ✓ *Arhitektonski tehničar,*
- ✓ *Restorater,*
- ✓ *Tehničar mehatronike,*
- ✓ *Tehničar modnog dizajna*
- ✓ *Elektrotehničar elektronike*
- ✓ *Elektrotehničar elektronskih komunikacija*
- ✓ *Elektrotehničar računarskih sistema i mreža*
- ✓ *Elektrotehničar za razvoj veb i mobilnih aplikacija*
- ✓ *Gastronom*
- ✓ *Brodomašinski tehničar*
- ✓ *Nautički tehničar*
- ✓ *Prehrambeni tehničar*
- ✓ *Tehničar prodaje*

2.2 Analiza rezultata

Kao i do sada, rezultati ispita za školsku 2021/22. godinu će biti izraženi ocjenama od 1 do 5. Detaljna analiza koja sadrži distribucije ocjena po pojedinim predmetima i uporedne prikaze ocjena će biti prikazana tabelarno i grafički u ***Izvještaju o maturalom i stručnom ispitu 2021.*** koji se planira za mart 2022. godine, a koji će biti dostavljen Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta i obrazovnim institucijama (Zavodu za školstvo, Centru za stručno obrazovanje, Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva). Pored analize rezultata, biće urađena i analiza testova, zadataka i dati primjeri zadataka po nivoima težine.

3. EKSTERNA PROVJERA ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE

Eksterna provjera znanja na kraju III ciklusa osnovne škole je standardizovana eksterna provjera školskih postignuća učenika na kraju IX razreda osnovnoškolskog obrazovanja. Ovakva odluka našla je utemeljenje u članu 56 Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju („Službeni list CG“ br. 47/17). Na kraju trećeg ciklusa vrši se eksterna provjera znanja učenika iz: Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti, Matematike i jednog predmeta koji učenik izabere sa liste obaveznih predmeta, a koji se izučavaju u III ciklusu najmanje u dva razreda. Učenici ne mogu izabrati predmete Fizičko vaspitanje, Muzičko i Likovnu kulturu. Za pripremu zadataka zadužen je Ispitni centar, a provjeru znanja vrši Ispitni centar u saradnji sa školom. Način i postupak provjere znanja učenika propisuje Ministarstvo prosvjete.

Provjeravaju se znanja zasnovana na ključnim djelovima nastavnog programa pokazujući nivo pojedinačnih postignuća učenika za predmete koji se polažu na ovoj provjeri znanja.

U skladu sa promjenama nastavnih programa iz određenih predmeta, uradiće se revizija ispitnih kataloga za III ciklus.

Ispitni centar sa stručnjacima iz odgovarajućih oblasti sastavljaju i prilagođavaju testove za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama.

Ispitni centar u saradnji sa školama školske 2021/2022. godine će organizovati eksternu provjeru znanja na kraju III ciklusa osnovne škole. Radi što bolje pripreme urađena je analiza rezultata i procedura eksterne provjere znanja u školskoj 2020/2021. godini i prezentiraće se koordinatorima osnovnih škola na sastancima.

Kako bi organizacija provjere znanja bila realizovana u svim školama na isti način i po jednakim pravilima i procedurama, pripremljeno je detaljno redizajnirano **Uputstvo za realizaciju**, koje će takođe biti predstavljeno na ovim sastancima.

Realizacija eksterne provjere znanja planirana je za 5, 6, i 7. april 2022. godine, a učestvovali će učenici koji će biti raspoređeni u odgovarajuće prostorije (najviše po 15 učenika u jednoj prostoriji). Za ovaj ispit Ispitni centar će angažovati školske koordinatore. Školski koordinatori obučavaju test-administratore, čiji je zadatak da prate regularnost u učionicama, a ocjenjivanje će vršiti predmetni nastavnici koji ne predaju IX razredu i to komisijski. Sve procedure praćene su Formularom u kojem se može vidjeti ko je dežurao u kojoj učionici i koji nastavnici su ocjenjivali koje testove. Rezultate za svaki predmet preuzimamo iz baze MEIS - zaključne ocjene, broj bodova i ocjena na eksternoj provjeri za svakog učenika. Ispitni centar će uraditi analizu podataka i kontrolno ocjenjivanje na reprezentativnom uzorku. Analiza će biti prezentovana direktorima škola.

Za učenike koji prate nastavu na albanskom jeziku testovi se prevode na albanski jezik.

Biće urađen detaljan izvještaj koji će sadržati sve relevantne informacije za Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta i Zavod za školstvo. Za učenike koji iz opravdanih razloga nijesu pristupili provjeri znanja na kraju trećeg ciklusa datum provjere utvrđuje škola u saradnji sa Ispitnim centrom.

4. NACIONALNO TESTIRANJE

Testiranje učenika na kraju drugog ciklusa izvršiće se u skladu sa članom 55 Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju („Službeni list CG“ br. 47/17).

Na osnovu eksterno pripremljenih zadataka, Ispitni centar vršiće testiranje postignuća učenika iz crnogorskog, odnosno maternjeg jezika, matematike, engleskog jezika ili odabranih poglavlja iz prirodnih i društvenih nauka.

Ispitni centar, na zahtjev Ministarstva, može organizovati eksterno testiranje postignuća učenika radi periodičnog praćenja obrazovnog sistema.

Rezultati testiranja ne utiču na ocjene, odnosno opšti uspjeh učenika.

Školskim kalendarom za školsku 2021/2022. godinu, planirano je da se testiranje iz Engleskog jezika učenika 6. razreda održi 18. maja 2022. godine.

U svim školama testiranje počinje u isto vrijeme, u 12 časova. Učenici će raditi test u školama.

Ispitni centar će pripremiti testove, formulare, kao i Uputstva za školske koordinatore i test-administratore kako bi se testiranje u svim školama sprovedo pod jednakim uslovima.

Podaci o broju odjeljenja VI razreda po školama i broju učenika po odjeljenjima, koji su nam potrebni, prezimaju se iz baze MEIS-a .

5. DRŽAVNO TAKMIČENJE ZNANJA

JU Ispitni centar organizuje **Državno takmičenje** učenika osnovnih i srednjih škola.

Školske 2021/2022. godine učenici će se takmičiti iz sljedećih predmeta u navedenim razredima (kategorijama):

PREDMET	RAZRED		KATEGORIJA	
	Osnovna škola		Srednja škola	
	VI	IX	1. i 2. razred	3. i 4. razred
Matematika	*	*	*	*
Fizika		*	*	*
Hemija		*	*	*
Biologija		*	*	*
Engleski jezik		*	*	*
Ruski jezik		*	*	*
Francuski jezik		*	*	*
Italijanski jezik		*	*	*
Njemački jezik		*	*	*
Istorija			*	*
Geografija				*
Programiranje				*

Učenici srednjih škola mogu se takmičiti u dvije kategorije na Državnom takmičenju znanja:

I kategorija - učenici prvog i drugog razreda srednje škole i

II kategorija - učenici trećeg i četvrtog razreda srednje škole.

Prijave učenika za Državno takmičenje se dostavljaju Ispitnom centru od 21. do 25. decembra 2021. godine. Formular prijave se preuzima sa sajta Ispitnog centra (www.iccg.co.me), a šalje se i na službene imejl adrese škola zajedno sa Stručnim uputstvom o Državnom takmičenju znanja. Prijavni formular sadrži, pored podataka o školi, još i: ime i prezime učenika, matični broj učenika, razred (kategorija), predmet iz kojeg se takmiči, rezultat sa školskog takmičenja (sa brojem bodova - procentom), ime i prezime mentora i matični broj mentora.

Ispitni centar će nakon obrade podataka objaviti spiskove takmičara po predmetima. Škola je u obavezi da provjeri ispravnost.

Realizacija takmičenja će početi krajem februara 2022. godine.

Obavještenje o datumu, mjestu održavanja takmičenja, raspored i satnica biće objavljeni na sajtu Ispitnog centra najkasnije 7 dana prije početka takmičenja.

Takmičenje iz stranih jezika se realizuje u dva dijela, pismeni i usmeni. Usmeni dio takmičenja održaće se sedam dana nakon održavanja pismenog dijela takmičenja. Na usmeni dio takmičenja ne pozivaju se takmičari koji su osvojili manje od 50 bodova na pismenom dijelu takmičenja i takmičari čija je razlika u odnosu na trećeplasiranog veća od 20 bodova.

Na osnovu Tačke 18 Stručnog uputstva za Državno takmičenje znanja za školsku 2021/2022. godinu, rangirani takmičari od prvog do trećeg mjesta na Državnom takmičenju znanja, po svakoj kategoriji, mogu biti članovi ekipa koji će predstavljati Crnu Goru na međunarodnim takmičenjima (balkanijadama, olimpijadama iz matematike, fizike, hemije, biologije, informatike i geografije). Ukoliko broj ovih takmičara bude veći od broja članova ekipe propisanog pripozicijama međunarodnih takmičenja, Ispitni centar će organizovati selektivno takmičenje.

Ispitni centar će i ove godine organizovati pripremu timova za odlazak na međunarodne olimpijade znanja u skladu sa finansijskim mogućnostima.

6. PRIPREMA ZA REALIZACIJU PISA 2022 – GLAVNOG TESTIRANJA

PISA – Programme for International Student Assessment (Program za međunarodno testiranje učenika) je najveće međunarodno istraživanje u oblasti obrazovanja podržano od strane OECD-a. PISA testiranje ima sljedeće karakteristike:

- ispituje učenike starosne dobi oko 15 godina,
- ocjenjuje pripremljenost učenika za život i
- mjeri postignuća učenika iz oblasti čitanja, matematike i prirodnih nauka.

PISA testiranje omogućava međunarodnu uporedivost podataka o znanjima i vještinama mladih na kraju obaveznog školovanja, a takođe se dobija slika o načinima na koje se znanja i vještine koriste u situacijama iz svakodnevnog života. Rezultati istraživanja koriste se da škole, obrazovni sistem i Vlada identifikuju oblasti koje treba poboljšati.

PISA testiranje održava se u trogodišnjim ciklusima od 2000. godine. Godine 2022. održaće se Glavno testiranje osmog ciklusa PISA. Testiranje će se organizovati u tri faze koje se sastoje od pripreme testiranja, njegove realizacije i revizije podataka.

U pripreмноj fazi finalizuju se materijali za testiranje, testovi i upitnici, platforma za testiranje na kompjuteru i priručnici. U školama se nominuju PISA timovi sastavljeni od školskih koordinatora, test-administratora i ICT koordinatora i obučavaju se za realizaciju testiranja. Promotivni materijali koje priprema Ispitni centar biće dostupni školama, nastavnicima i učenicima.

Glavno testiranje sprovodiće se od 28. marta do 20. maja 2022. godine u 51 srednjoj i 18 osnovnih škola. Tokom osam sedmica približno 6 400 petnaestogodišnjaka, većinom učenika prvog razreda srednje škole, rješavaće test na kompjuteru. Ispitni materijali iz oblasti čitanja, matematike i nauke priprmljeni su na crnogorskom i na albanskom jeziku. Direktori škola i učenici ispunjavaće elektronski upitnik o učenju i nastavi. Posebno će se voditi računa o zdravstvenim mjerama tokom pandemije virusa COVID-19. PISA monitor kvaliteta, koga angažuje međunarodni kontraktor, nadgledaće usklađenost sprovođenja testiranja s međunarodnim procedurama i tehničkim standardima. Poslije testiranja, učeničke odgovore elektronski će kodirati posebno obučeni ocjenjivači. Nakon toga slijedi priprema i slanje baze s podacima koji će biti korišćeni za pisanje izvještaja.

7. TIMSS ISTRAŽIVANJE

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study/ Trendovi u međunarodnom istraživanju obrazovnih postignuća iz matematike i prirodnih nauka) je međunarodni projekat koji upoređuje obrazovne rezultate na globalnom nivou i ispituje postignuća učenika na kraju četvrtog i osmog razreda osnovne škole. TIMSS je projekat Međunarodnog udruženja za evaluaciju obrazovnih postignuća (International Association for the Evaluation of Education Achievement – IEA), a stručno rukovođenje istraživanjem, na međunarodnom planu predvodi – Međunarodni istraživački centar za TIMSS i PIRLS sa Boston koledža (TIMSS&PIRLS International Study Center, Boston College). U Crnoj Gori, istraživanje sprovodi Ispitni Centar.

TIMSS istraživanje se realizuje od 1995. god. svake četvrte godine, pružajući 24 godine trendova u globalnim postignućima učenika u matematici i prirodnim naukama. Crna Gora je prvi put učestvovala u istraživanju TIMSS 2019, a to je sedmi ciklus od početka istraživanja.

Pripreme za učešće u osmi ciklus Timss 2023 počele su u 2021. godini potpisivanjem Ugovora o učešću. Participaciju za internacionalne troškove sprovođenja TIMSS 2023 uplatiće Evropska komisija, kao što je to urađeno i za prethodno istraživanje TIMSS 2019.

Pored tradicionalnog načina sprovođenja TIMSS papir-olovka, naša zemlja kao i veliki broj ostalih zemalja, će primjeniti digitalni format. E-TIMSS podrazumijeva animirano, interaktivno rješavanje problema i zadataka, a živopisni i dinamični zadaci bolje aktiviraju

učenike i podstiču njihovu motivaciju. Budući da se radi o veoma zahtjevnom istraživanju, naročito sad kada se sprovodi digitalni TIMSS, neophodno je pripremiti logistiku za sprovođenje istog. To podrazumijeva dobru opremljenost škola tehnologijom novije generacije. Naravno, tu treba neizostavno napomenuti dobru internet konekciju ukoliko se škola odluči na online testiranje.

Glavnom testiranju uvijek prethodi probno, na uzorku manjeg broja škola. U ovom ciklusu istraživanje će se sprovesti u 34 osnovne škole, na uzorku od oko 1 500 učenika. Probno testiranje TIMSS2023 planirano je da se održi u martu-aprilu 2022. godine. Pripreme i organizacija sprovođenja istog su u toku. Početkom 2022. godine nacionalna koordinatorica će organizirati nekoliko online obuka za školske koordinatore, za probno TIMSS testiranje. Tome prethodi niz kontakata i komunikacija sa školama u vezi izbora školskog koordinatora, potom potraživanje podataka neophodnih za formiranje baze, kao i sprovođenje izbora odjeljenja iz uzorkovanih škola koja će učestvovati u istraživanju. Pored prevođenja test-knjižica i upitnika za testiranje, radiće se i na prevođenju i adaptaciji obrazaca i priručnika neophodnih za saradnike. Neizostavno je napomenuti proces od 3 verifikacije materijala za testiranje koji traje po nekoliko mjeseci. Nakon završenog istraživanja, slijedi obuka za bodovanje odgovora, a potom ocjenjivanje i unos podataka u međunarodnu bazu podataka. Realizacija ovog dijela posla planirana je do kraja juna 2022. godine. Pripreme i realizacija glavnog testiranja će se sprovoditi tokom 2022. i martu 2023. godine. U toku godine radiće se na prevođenju materijala za TIMSS 2023- glavno testiranje, prevod test-knjižica za učenike, kao i prevodi Upitnika koje će popunjavati učenici, njihovi roditelji/staratelji, nastavnici/ce, kao i direktori škola. Tokom 2022. godine radiće se na prevođenju priručnika za školske koordinatore i administratore, priručnika za internacionalnu kontrolu kvaliteta izvođenja testiranja, kao i prevod priručnika za bodovanje. Imajući u vidu činjenicu da se TIMSS 2023 sprovodi digitalno, napominjem da se veliki dio vremena posvjećuje i obukama za korišćenje WinW3S i OSS softwara, kao i RM softwara. U 2022. godini planiran je rad na anketama o načinu sprovođenja TIMSS-a. Glavno TIMSS 2023 istraživanje sprovodi se na uzorku skoro čitave populacije učenika 4. razreda.

OBUKE: Od velike važnosti je napomenuti održavanje i kontinuirano prisustvo obukama:

- za Sampling škola i individualne konsultacije;
- za pisanje i bodovanje itema-a,
- za online kodiranje,
- za prevođenje koristeći RM software,
- za korišćenje OSS i WinW3S software, kao i
- za upravljanje podacima - NRC i DM.

Početkom 2022. godine će se zvanično publikovati važna knjiga Dinaric Perspectives on TIMSS 2019. Zajedno sa kolegicom Barbarom Japelj iz Slovenije nacionalna koordinatorica je autor poglavlja na temu Interesovanja učenika, motivacija i samopouzdanje.

8. PIRLS ISTRAŽIVANJE

Razvijanje čitalačkih vještina ključno je za napredak djece i jedna je od najvažnijih kompetencija koju učenici stiču u prvim godinama svog obrazovanja. Stoga, IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement – Međunarodno udruženje za evaluaciju obrazovnih postignuća) redovno sprovodi testiranje čitalačke pismenosti učenika i faktora koji utiču na istu. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study - Međunarodno testiranje razvoja čitalačke pismenosti) testiranjem mjere se postignuća učenika u četvrtom razredu osnovne škole i njihova iskustva u učenju čitanja kod kuće i u školi.

Testiranje PIRLS je prvi put sprovedeno 2001. godine i od tada se sprovodi u petogodišnjim ciklusima (svake 5. godine). Crna Gora je prvi put učestvovala na ovom testiranju u ciklusu PIRLS 2021. Glavno testiranje PIRLS 2021 sprovedeno je u periodu od 30. marta do 20. maja 2021. godine u 140 osnovnih škola.

Početak 2022.godine obilježiće PIRLS Enciklopedija. Sveobuhvatan pregled cnogorskog obrazovnog sistema, nastavni program za Crnogorski – srpski, hrvatski, bosanski jezik i književnost, posebne inicijative za čitalačku pismenost, profesionalni razvoj nastavnika, ocjenjivanje u osnovnim školama, to su samo neke od obrađenih tema. Naročito je važno napomenuti poglavlja u vezi sa COVID 19 i uticaj na učenje i podučavanje, uticaj na sprovođenje PIRLS istraživanja, kao i promjena obrazovne prakse usljed vanredne COVID situacije. Potom se radi i na podnošenju ankete kako i u kojim uslovima se odvijalo testiranje. Budući da su Nacionalni koordinatori zemalja učesnica sa Balkana uradili poglavlja koja su objedinili u knjizi Dinarska perspektiva TIMSS 2019, koja se odnosi na postignuća učenika iz oblasti matematike i prirodnih nauka, ta praksa će se nastaviti. Nacionalni koordinatori PIRLS 2021 zemalja učesnica će napraviti knjigu sa osvrtom na analizu postignuća učenika iz oblasti čitalačke pismenosti. Tokom 2022. godine intezivno će se raditi na tome.

Zemlje koje kontinuirano učestvuju u ovim istraživanjima dobijaju podatke na osnovu kojih je moguće utvrditi trendove u vezi sa postignućima učenika, a to je važno u cilju razmatranja da li obrazovni sistem ostvaruje napredak i u kojoj mjeri. Sposobnost čitanja je u osnovi intelektualnog i ličnog razvoja pojedinca, a faktori koji utiču na razvoj čitalačke pismenosti su od krucijalne važnosti za kreatore obrazovnih politika, naročito u osmišljavanju strategija za unapređivanje ne samo čitalačke već i funkcionalne pismenosti, kao i postignuća u čitanju kod učenika.

Pored postignuća učenika iz oblasti matematike i prirodnih nauka (TIMSS) i čitalačke pismenosti (PIRLS) u ovim istraživanjima se prikuplja i širok spektar tzv. kontekstualnih podataka, konkretno o: kurikulumu, nastavnoj praksi, školskim i porodičnim uslovima, interesovanjima i stavovima učenika. Ovi podaci nam pružaju uvid u vaspitno-obrazovni

kontekst zemalja učesnica i omogućavaju nam da tragamo za činiocima koji utiču na bolja postignuća učenika. Obuke za PIRLS su jako važne, a u toku 2022. godine fokus će biti na organizaciji sastanaka i obuka za pisanje poglavlja za knjigu Dinaric Perspectives on PIRLS 2021. Nacionalni koordinatori zemalja jugo-istočnog Balkana, učesnica u PIRLS 2021 istraživanju pisaće poglavlja koja će objediniti u knjigu.

Upitnik o ranom učenju, tj. Upitnik za roditelje sadrži pitanja na koja dobijamo odgovore na to kakva su iskustva djeteta u vezi sa ranim učenjem, kao i mišljenje roditelja o školi koju pohađa njihovo dijete. Prikupljene informacije su izuzetno korisne za razumijevanje načina na koji djeca uče, kao i za unapređivanje nastave i učenja u cjelini.

Upitnik za nastavnike je namijenjen isključivo nastavnicima učenika četvrtog razreda i pomoću njega se prikupljaju informacije o akademskom i profesionalnom okruženju nastavnika, sredstvima za rad u učionici, nastavnoj praksi, kao i stavovima o podučavanju.

9. NACIONALNE STRUČNE KVALIFIKACIJE

Ispitni centar će i u 2022. godini nastaviti rad na sprovođenju/razvoju nacionalnih stručnih kvalifikacija u skladu sa utvrđenim zakonskim procedurama.

Planirane aktivnosti u 2022. godini podrazumijevaju:

- praćenje, analizu i primjenu novih zakonskih rješenja i propisa koji se odnose na postupak sticanja nacionalne stručne kvalifikacije;
- dopunu liste licenciranih ispitivača putem raspisivanja javnih poziva;
- dopunu Programa za osposobljavanje za ispitivača u postupku sticanja nacionalne stručne kvalifikacije;
- vršenje obuke kandidata za licencirane ispitivače;
- organizovanje provjere znanja kandidata za ispitivače;
- praćenje sprovođenja ispita za sticanje nacionalne stručne kvalifikacije;
- uspostavljanje saradnje sa Zavodom za zapošljavanje, u smislu primjene Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama.

10. PROVJERA ZNANJA CRNOGORSKOG JEZIKA ZA PRIJEM U CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO

Na osnovu člana 8 Zakona o crnogorskom državljanstvu, Vlada Republike Crne Gore je na sjednici od 31. jula 2008. godine donijela Odluku o određivanju stručne organizacije za utvrđivanje kriterijuma i provjeru znanja crnogorskog jezika u postupku prijema u crnogorsko državljanstvo. Prema ovoj odluci, Ispitni centar utvrđuje kriterijum i vrši provjeru znanja crnogorskog jezika.

I tokom 2020. godine, Ispitni centar će na osnovu svjedočanstva/diplome o završenoj školi na području Crne Gore, bivše SFRJ, SRJ i SCG, izdavati potvrde o znanju crnogorskog jezika, odnosno za kandidate koji ne posjeduju navedenu dokumentaciju organizovati polaganje ispita iz crnogorskog jezika, a prema predviđenom programu i pred stručnom komisijom.

11. OSTALE AKTIVNOSTI

Ispitni centar će kontinuirano sarađivati sa obrazovnim institucijama, a njegovi predstavnici bice članovi u radnim grupama/tijelima/projektima/komisijama koje će realizovati zadatke i aktivnosti u 2022. godini. Takođe, Ispitni centar će sarađivati sa obrazovnim institucijama u regionu, kao i sa međunarodnim institucijama.

Ispitni centar će sprovoditi aktivnosti u skladu sa zakonskim rješenjima i važećim strategijama.

Vaka Đurovića bb
81000 Podgorica
+382 20 665 590
+382 20 665 589
www.iccg.co.me
ic@iccg.edu.me